

ΑΝΟΙΚΤΗ ΕΠΙΣΤΟΛΗ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ Α.Ε. ΤΟΝ κ. Α. ΧΙΤΛΕΡ
ΑΡΧΙΚΑΓΚΕΛΛΑΡΙΟΝ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Ἐξοχώτατε,

Ἡ Ἑλλάς, τὸ γνωρίζετε, ἠθέλησε νὰ μείνῃ ἔξω τοῦ παρόντος πολέμου. Ὄταν ἐξερράγη, ἤρχιζε μόλις ν' ἀναρρωνύη ἀπὸ πλῆθος βαθυτάτων πληγῶν, τὰς ὁποίας εἶχον καταλίπει εἰς τὸ σῶμα της πόλεμοι ἐξωτερικοὶ καὶ ἐσωτερικοὶ διαιρέσεις, καὶ οὐδὲ δυνάμεις εἶχε, οὐδὲ διαθέσιν, οὐδὲ λόγον ν' ἀναμιχθῆ εἰς πόλεμον, τοῦ ὁποίου, ἂν τὸ τέλος πέπρωται πάντως νὰ ἔχη δι' ὅλον τὸν κόσμον συνεπείας σημαντικὰς, ἡ ἀρχὴ του δὲν παρουσίαζε δι' αὐτὴν ἀμέσους κινδύνους. Ἄς μὴ ληφθοῦν ὑπ' ὄψει αἱ δηλώσεις της αἰ σχετικαί. Ἄς μὴ ληφθοῦν ὑπ' ὄψει τὰ ἐγγραφα τὰ ὁποία εἰς ἐπίσημον Βίβλον ἐδημοσίευσεν. Ἄς μὴ ληφθῆ ὑπ' ὄψει τὸ πλῆθος τῶν λόγων, τῶν κειμένων, τῶν ἀποδείξεων διὰ τῶν ὁποίων πιστοποιεῖται ἡ ἐπίμονος αὐτῆ ἀπόφασίς της, νὰ μείνῃ ἐκτὸς τοῦ πολέμου. Καὶ ἄς ληφθῆ τοῦτο μόνον: Τὸ ὅτι ἡ Ἑλλάς ὅταν οἱ Ἴταλοὶ ἔπνιξαν εἰς τὸν λιμένα τῆς Τήνου τὴν «Ἑλλην» καὶ εὔρε τὰ θραύσματα τῶν τορπιλλῶν καὶ ἐβεβαιώθη ὅτι ἦσαν ἰταλικά, τὰ ἔκρυψε. Διατί;... Διότι, ἂν τὰ ἀπεκάλυπτε θὰ ἦτο ὑποχρεωμένη ἢ νὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον ἢ νὰ δεχθῆ τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου.

Δὲν ἤθελε λοιπὸν τὸν πόλεμον μὲ τοὺς Ἴταλοὺς ἢ Ἑλλὰς. Οὔτε μόνη, οὔτε μὲ Συμμαχοὺς, οὔτε μὲ βαλκανικοὺς, οὔτε μὲ Ἀγγλοὺς. Ἦθελε εἰς τὴν μικρὰν αὐτὴν γωνίαν τῆς γῆς νὰ ζῆσῃ κατὰ δύναμιν ἡσυχος, ἐπειδὴ ἦτο κατάκοπος, ἐπειδὴ εἶχε πολεμήσει πολὺ καὶ ἐπειδὴ ἡ γε-

ωγραφικὴ της θέσις εἶναι τοιαύτη ὥστε νὰ μὴ θέλῃ νὰ ἔχῃ ἐχθροὺς οὔτε τοὺς Γερμανοὺς εἰς τὴν ξηρὰν, οὔτε τοὺς Ἀγγλοὺς εἰς τὴν θάλασσαν. Μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης, τῆς στιγμῆς κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπνίγη ἡ «Ἑλλην», ἡ Ἑλλάς εἶχε, ἐκτὸς τῶν εἰρηνικῶν της διαθέσεων, πρόσθετον ἀσφάλειαν, δύο ὑπογραφάς, τὴν Ἴταλικὴν, ἡ ὁποία τὴν εἶχε κατὰ πάσης ἐκ μέρους της ἐπιθέσεως ἀσφαλίζει, καὶ τὴν Ἀγγλικὴν, ἡ ὁποία ἤλθεν ὡς αὐθόρμητος τῆς ἀκεραιότητός της ἐγγύησις.

Ἐν τούτοις, ὅταν ὀλίγον μετὰ τὴν «Ἑλλην» παρουσιάσθησαν ἀπταὶ ἀποδείξεις τῆς μελλούσης ἰταλικῆς ἐπιθέσεως, ἡ Ἑλλάς, πεισθεῖσα ὅτι ἡ μία ὑπογραφή δὲν εἶχεν ἀξίαν, δὲν ἐστράφη ὡς ὤφειλε πρὸς τὴν ἄλλην, ἀλλ' ἐστράφη — τὸ ἐνθυμείσθε, Ἐξοχώτατε, — πρὸς Ἰμάς. Καὶ ἐζήτησε τὴν προστασίαν τὴν ἰδικήν σας. Καὶ τί ἀπνηγνῆθη τότε εἰς τὴν Ἑλλάδα;... Τί ἀπνηγνῆθη δὲν γνωρίζω καλῶς. Γνωρίζω ὁμως ἐκ στόματος τοῦ ἀποθανόντος πρωθυπουργοῦ μας, ὅτι ἡ Γερμανία ἀπῆντησεν εἰς τὸ διάβημά μας συνιστώσα νὰ μὴ δώσωμεν ἀφορμὴν — νὰ μὴ ἐπιστρατευθῶμεν δηλαδὴ — καὶ νὰ εἴμεθα ἡσυχοὶ. Δὲν ἐδώσαμεν λοιπὸν ἀφορμὴν, δὲν ἐπεστρατεύθημεν, ἐμέναμεν ἡσυχοὶ ἢ μᾶλλον ἐκοιμώμεθα ἡσυχοὶ — διότι τὴν προηγουμένην μᾶς εἶχον κάμει καὶ γεῦμα οἱ Ἴταλοὶ — ὁπότε μᾶς παρουσιάσθη μὲ τὸ τελεσίγραφον ὁ πρέσβυς τῆς Ἰταλίας.

Τότε λοιπὸν τοῦ καὶ πρὸς ποῖον ἠθέλατε νὰ στραφῆ ἡ Ἑλλάς;... Πρὸς τοὺς Ἴτα-

λους, τῶν ὁποίων εἶχε εἰς τὴν τσέπη τῆς, μαζί με τὰ θραύσματα τῶν τορπιλλῶν, καὶ τὴν ἄνευ ἀξίας ὑπογραφήν; Ἄλλ' αὐτοὶ τῆς εἶχον κηρύξει τὸν πόλεμον. Πρὸς Ὑμᾶς; Ἄλλ' Ὑμεῖς ἀτυχῶς εὐρίσκασθε ἐκεῖνο ἀκριβῶς τὸ πρῶν, εἰς τὰς 28 Ὀκτωβρίου, εἰς Φλωρεντίαν. Νὰ μείνη μόνη; Ἄλλ' οὔτε ἀεροπορίαν εἶχε, οὔτε ὑλικόν, οὔτε χρήματα, οὔτε στόλον. Ἐστράφη λοιπὸν πρὸς τὴν τελευταίαν ἀπομείνασαν ὑπογραφήν: Πρὸς τοὺς Ἀγγλους. Καὶ αὐτοί, τῶν ὁποίων ἐκαίετο ἡ Πατρίς, οἱ ὁποῖοι ἠγρύπνουσαν εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Μάγχης ἀνήσυχου, οἱ ὁποῖοι τότε — ὅπως τὸ εἶχον δηλώσει — δὲν εἶχον ἐπαρκῆ τὰ μέσα διὰ τὴν ἰδίαν των προστασίαν, ἤλθαν. Ἦλθαν ἀμέσως. Ἄνευ ἀξιώσεων, ἄνευ διαπραγματεύσεων, ἄνευ χαρτιῶν. Καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας, εἰς τὸ Μέτωπον τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀνοίξει εἰς τὰ βουνὰ τῆς Ἠπείρου ὁ βάνουσσος ἰταλικὸς αἰφνιδισμὸς, ἐπιπταν Ἕλληνας στρατιῶται καὶ ὁ πρῶτος Ἀγγλος ἀεροπόρος.

Τί συνέβη ἀπὸ τὰς ὥρας ἐκεῖνας, τὸ γνωρίζετε καὶ Σεῖς καὶ ὁ κόσμος ὀλόκληρος. Νικῶνται οἱ Ἴταλοί. Καὶ νικῶνται ἐκεῖ, στρατιωτικῶς, σῶμα πρὸς σῶμα, ἀπὸ ἡμᾶς, τοὺς μικροὺς, τοὺς ἀδυνάτους. Ὅχι ἀπὸ τοὺς Ἀγγλους. Διότι Ἀγγλος στρατιώτης δὲν ἐπάτησεν εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Νικῶνται. Διατί; Διότι δὲν ἔχουν ἰδανικά, διότι δὲν ἔχουν ψυχὴν. Διότι...

— Ἄλλ' αὐτὸ εἶναι ἔξω τοῦ θέματος. Ἀπέναντι τῆς μάχης αὐτῆς βέβαιον εἶναι, διότι μᾶς ἐδηλώθη, ὅτι ἐμείνατε θεατῆς: «Ἡ ὑπόθεσις αὐτή, μᾶς εἶπατε, δὲν μ' ἐνδιαφέρει. Εἶναι ἱστορία ἰταλική. Δὲν θὰ ἐπέμβω παρὰ μόνον ὅταν Ἀγγλικὸς στρατὸς ἀποβιβασθῆ εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, εἰς μεγάλας ποσότητας». Θὰ ἠμπορούσαμεν, ἔκτοτε, Ἐξοχότατε, νὰ Σᾶς ἐρωτήσωμεν: «Καὶ ἡ Φλωρεντία;... Καὶ τὸ ὅτι τὴν ἡμέραν ἀκριβῶς κατὰ τὴν ὁποίαν μᾶς ἐπετίθεντο οἱ Ἴτα-

λοί, συνηγητᾶσθε μαζί τους εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἄρνου καὶ τοὺς παρεδίδατε τὴν Ἑλλάδα;»... Ἄλλὰ δὲν ἠθελήσαμεν. Μαζί με τὰ θραύσματα τῶν ἰταλικῶν τορπιλλῶν ἐκρύψαμεν εἰς τὴν τσέπη μας καὶ τὴν Φλωρεντίαν καί, ὅταν κάποιος ἀδιάκριτος μᾶς τὴν ἐνεθύμιζαν, ἀπηντῶμεν: «Διεφώνησαν. Τοὺς ἐγέλασαν οἱ Ἴταλοί». Διατί;

Διότι ἔτσι ἠθέλαμεν νὰ πιστεύωμεν. Διότι μᾶς συνέφερον ἔτσι. Ἐπειτα, καθὼς ἐπροχωροῦμεν ἡμεῖς εἰς τὴν Ἀλβανίαν, ἐπροχώρουσαν καὶ αἱ σχέσεις τῆς Γερμανίας καὶ τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Ἀγκυλωτὸς Σταυρὸς ἐκυμάτιζε εἰς τὸ Μέγαρον τῆς ἐν Ἀθήναις πρεσβείας σας τὴν πρώτην τοῦ ἔτους, κατήρητο μεσίστιος ὅταν ἀπέθνησκεν ὁ ἀείμνηστος Μεταξᾶς, ὁ πρέσβυς σας ἤρχετο νὰ συγχαρῆ τὸν νέον Πρωθυπουργόν, αἰ μεταξὺ Ὑμῶν καὶ ἡμῶν ἐμπορικαὶ συναλλαγῆ εἶχον ἐπαναρχίσει καὶ ἐμαρτυρήθητε κάποτε ἐντόνως διότι μία ἐφημερίς τῆς Ἀμερικῆς ἔγραψεν ὅτι γερμανικὰ τάνκς παρουσιάσθησαν εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Ὅλα λοιπὸν καλά. Ἡμεῖς εἰς τὴν Ἀλβανίαν, Σεῖς θεαταί, καὶ οἱ Ἀγγλοὶ σύμμαχοί μας μετὰ τὰ ἀεροπλάνα των, μετὰ τὸν Στόλον των... — MONON. Γνωρίζετε πόσον προσεπαθήσαμεν νὰ εἶναι τὸ «MONON» τοῦτο πραγματικόν;... Ἀρκεῖ νὰ ἀναφερθῆ ὅτι, ὅταν ἐν Ἀγγλικῶν ἀεροπλάνον ἐπεσεν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, παρεκαλέσαμεν τοὺς Ἀγγλους νὰ μὴ τὸ σηκώσουν αὐτοί. Διὰ νὰ μὴ παρουσιασθοῦν ἐκεῖ ἔστω καὶ δέκα Ἀγγλοὶ στρατιῶται. Διὰ νὰ μὴ παρεξηγηθῶμεν, διὰ νὰ μὴ δώσωμεν ἀφορμὴν. Γελάετε;... Ἐχετε δίκαιον.

Ἄλλὰ κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, ἐνῶ ἐδῶ εἶχομεν ὅπως ἔχομεν σχέσεις, ἐνῶ ἡ ἐκ τῆς στάσεως τῆς Γερμανίας δημιουργηθεῖσα κάποια γαλήνη ἔμενον ἀδιατάρακτος, Σεῖς ἤρχισατε νὰ συγκεντρώετε στρατεύματα εἰς τὴν Ρουμανίαν. Τὰ πρῶτα ἦσαν πρὸς ἐκπαίδευσιν τῶν Ρου-

μάνων. Τὰ δεύτερα πρὸς προστασίαν τῶν πετρελαίων. Τὰ τρίτα διὰ νὰ κρατήσουν τὰ σύνορα. Τὰ τέταρτα... — ἀλλὰ τὰ τέταρτα πλέον ἦσαν τριακόσια χιλιάδες. Τότε ὁ ὑπογεγραμμένος μετέβη δημοσιογραφῶν εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ἐπέρασε τὸν δρόμον τὸν ὁποῖον τώρα περνοῦν οἱ στρατοὶ σας καὶ ἐπανελθὼν εἶπεν εἰς τὸν μακαρίτην Πρωθυπουργόν:

— Ὁ μέγχι Σόφιας δρόμος ἔχει τώρα, προσφάτως, διαπλατυνθῆ. Αἱ ξύλινα γέφυραι ἔχουν τώρα, προσφάτως, ὑποστηρικθῆ μὲ πασσάλους. Τὰ ὑπολείμματα τῆς ξυλείας εὐρίσκονται ἀκόμη ἐκεῖ. Εἶναι προφανές ὅτι οἱ Βούλγαροι ἔχουν ἐτοιμάσει τώρα, ὅπως ὅπως, τὸν δρόμον διὰ νὰ περάσῃ στρατός...

Καὶ μετὰ τοῦτο;... Μετὰ τοῦτο, τί ἔπρεπε νὰ κάμῃ ἡ Ἑλλάς; Νὰ ζητήσῃ βοήθειαν; Νὰ μὴ ζητήσῃ; Νὰ πιστεύσῃ; Νὰ μὴ πιστεύσῃ; Νὰ βλέπῃ τοὺς Γερμανοὺς εἰς τὰ σύνορα τὰ βουλγαρικά, νὰ τοὺς μετᾶ περνῶντας τὸν Δούναβιν, νὰ τοὺς παρακολουθῆ εἰσερχομένους εἰς τὴν Σόφειαν, νὰ τοὺς βλέπῃ συμμαχοῦντας μὲ τοὺς Βουλγάρους, ν' ἀκούῃ τοὺς Βουλγάρους ὁμιλοῦντας περὶ τῶν ἐθνικῶν των διεκδικήσεων, καὶ νὰ στέκῃ ἀμέριμνος ἐν τῇ πεποιθῆσει ὅτι οἱ Γερμανοὶ εὐρίσκονται εἰς τὴν Κούλαν διὰ νὰ προφυλάξουν τὰ πετρέλαια τὰ ρουμανικά;...

Ἄλλ' ἔστω, ἄς τ' ἀφήσωμεν ὅλα αὐτά, τὰ γενόμενα, τὰς δηλώσεις, τὴν ἱστορίαν καὶ ἄς ἔλθωμεν εἰς τὰ πράγματα. Φαίνεται — λέγουν τοῦ κόσμου τὰ ραδιόφωνα — ὅτι οἱ Γερμανοὶ θέλουν νὰ εἰσβάλουν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Σᾶς ἐρωτῶμεν: ΔΙΑΤΙ; Ἄν ἡ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπιχειρήσις, ὡς συμφέρουσα εἰς τὸν Ἄξονα, ἦτο ἀπ' ἀρχῆς ἀναγκαία, τότε δὲν θὰ παρουσιάζετο πρὸ τεσσάρων μηνῶν μόνος ὁ κ. Γκράτσι εἰς τὰς τρεῖς τὸ πρῶν. Θὰ παρουσιάζοντο ἡ Ἰταλία καὶ ἡ Γερμανία μαζί, ἄλλως, μὲ ἄλλο τελεσίγραφον, ἄλλου περιεχομένου, ἄλλης προθεσμίας, ἄλλης μορφῆς.

Δὲν ὑπῆρξε, λοιπόν, ἀπ' ἀρχῆς ἡ κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἐπιχειρήσις εἰς τὸν Ἄξονα ἀναγκαία. Εἶναι λοιπόν τώρα;... Ἄλλὰ διατί;... Μήπως διὰ νὰ μὴ δημιουργηθῆ Μέτωπον κατὰ τῆς Γερμανίας εἰς τὰ Βαλκάνια; Ἄλλ' αὐτὰ εἶναι μυθιστορήματα. Οὔτε ἡ μαχομένη Ἑλλάς, οὔτε ἡ Ἀγγλία — τὸ λέγει σαφῶς τὸ ἐπίσημον ἀνακοινῶθεν τῆς προχθεσινῆς 6ης Μαρτίου, ἀλλὰ τὸ λέγει σαφέστερον ἀκόμη ἡ λογικὴ — οὔτε ἡ Σερβία, οὔτε ἡ Τουρκία, ἔχουν λόγον νὰ προκαλέσουν τὴν ἐξάπλωσιν τοῦ πολέμου. Αὐτὸς πού εἶναι καὶ ὅπου εἶναι, τοὺς φθάνει. Ἄλλὰ τότε;... Μὴ διὰ νὰ σωθοῦν εἰς τὴν Ἀλβανίαν οἱ Ἰταλοί;... Ἄλλὰ περὶ ποίου εἰδους σωτηρίας θὰ πρόκειται; Οἱ Ἰταλοὶ δὲν θὰ εἶναι ἠττημένοι ὀριστικῶς, τελεσιδικῶς, παγκοσμίως καὶ αἰωνίως μόλις καὶ εἰς μόνον Γερμανὸς στρατιωτῆς πατήσῃ εἰς τὴν Ἑλλάδα; Δὲν θὰ φωνάζῃ ὅλος ὁ κόσμος ὅτι σαράντα πέντε ἑκατομμύρια αὐτοὶ, ἀφοῦ ἐπετέθησαν ἐναντίον ἡμῶν πού εἴμεθα μόλις ὀκτώ, ἐζήτησαν τώρα τὴν βοήθειαν ἄλλων ὀγδοῶντα πέντε ἑκατομμυρίων, διὰ νὰ σωθοῦν;... Καὶ εἰς τὸ τέλος, ἂν θέλουν νὰ σωθοῦν, διατί νὰ ἔλθουν ἄλλοι κατὰ τὸν ἀπολύτως ἐξευτελιστικὸν δι' αὐτοὺς νὰ τοὺς σώσουν, ἀφοῦ τοὺς σώζομεν εὐχαρίστως ἡμεῖς χωρὶς ἐξευτελισμοῦς; Ἄς φύγουν μόνον ἀπὸ τὴν Ἀλβανίαν οἱ Ἰταλοί. Ἄς εἰποῦν παντοῦ ὅτι μᾶς ἐνίκησαν, ὅτι ἐκούράσθησαν νὰ μᾶς κυνηγοῦν, ὅτι ἐχόρτασαν ἀπὸ δόξαν καὶ ἄς φύγουν. Ἡμεῖς τοὺς βοηθοῦμεν.

Ἄλλὰ θὰ μᾶς ἐρωτήσετε ἴσως, Ἐξοχώτατε: «Καλὰ ὅλα αὐτά. Καὶ οἱ Ἀγγελοὶ;...» Ἄλλὰ τοὺς Ἀγγελοὺς, Ἐξοχώτατε, δὲν τοὺς ἐφέραμεν ἡμεῖς, τοὺς ἔφεραν εἰς τὴν Ἑλλάδα οἱ Ἰταλοί. Τώρα λοιπὸν εἰς αὐτοὺς τοὺς ὁποίους ἔφεραν οἱ Ἰταλοί, νὰ τοὺς εἰποῦμεν νὰ φύγουν;... Καί, ἔστω, νὰ τοὺς εἰποῦμεν νὰ φύγουν. Ἄλλὰ εἰς ποιούς; Εἰς τοὺς ζωντανούς. Πῶς ὁμως νὰ διώξωμεν τοὺς νεκρούς,

αυτούς που έπεσαν εἰς τὰ βουνά μας, αὐτούς που προσεγειώθησαν εἰς τὴν Ἀττικὴν πληγωμένοι καὶ ἀφῆκαν ἐδῶ τὴν τελευταίαν πνοήν, αὐτούς οἱ ὁποῖοι, ἐνῶ ἕκαιετο ἡ πατρίς των, ἤλθαν καὶ ἠγωνίσθησαν ἐδῶ, καὶ ἔπεσαν ἐδῶ καὶ εὐρῆκαν ἐδῶ ἓνα τάφον;... Ἄκουτε, Ἐξοχώτατε, ὑπάρχουν ἀτιμίαι αἱ ὁποῖαι εἰς τὴν Ἑλλάδα δὲν γίνονται. Καὶ αὐτὰ εἶναι καθαραὶ ἀτιμίαι. Οὔτε τοὺς νεκρούς, οὔτε τοὺς ζωντανούς ἤμποροῦμεν νὰ διώξωμεν. Δὲν θὰ διώξωμεν κανένα, καὶ θὰ σταθῶμεν μαζί των, ἐδῶ, μέχρις ὅτου κάποια λάμψη ἀκτῆς ἡλίου καὶ περάση ἢ καταγιγῆς.

Καὶ Σεῖς; Σεῖς —λέγουν πάντοτε— θὰ ἐπιχειρήσετε νὰ εἰσβάλετε εἰς τὴν Ἑλλάδα. Καὶ ἡμεῖς, λαὸς ἀφελῆς ἀκόμη, δὲν τὸ πιστεύομεν. Δὲν πιστεύομεν ὅτι στρατὸς μὲ ἱστορίαν καὶ μὲ παράδοσιν —αὐτὸ καὶ οἱ ἔχθροί του δὲν τὸ ἀρνοῦνται— θὰ θελήσῃ νὰ κηλιδωθῇ διὰ μιᾶς πράξεως παναθλίας. Δὲν πιστεύομεν ὅτι ἓνα Κράτος πάνοπλον, ὀγδοήκοντα πέντε ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, μαχόμενον διὰ νὰ δημιουργήσῃ εἰς τὸν Κόσμον ἀνέαν τάξιν πραγμάτων» —τάξιν, φανταζόμεθα, ἀρετῆς— θὰ ζητήσῃ νὰ πλευροκοπήσῃ ἓνα Ἔθνος μικρόν, πού ἀγωνίζεται ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας του, μαχο-

μενον πρὸς μίαν Αὐτοκρατορίαν σαράντα πέντε ἑκατομμυρίων.

Διότι τί θὰ κάμῃ ὁ Στρατὸς αὐτός, Ἐξοχώτατε, ἂν ἀντὶ πεζικοῦ, πυροβολικοῦ καὶ μεραρχιῶν, στείλῃ ἢ Ἑλλάς φύλακας εἰς τὰ σύνορά της εἴκοσι χιλιάδας τραυματιῶν, χωρὶς πόδια, χωρὶς χέρια, μὲ τὰ αἵματα καὶ τοὺς ἐπιδέσμους, διὰ νὰ τὸν ὑποδεχθοῦν;... Αὐτοὺς τοὺς στρατιώτας φύλακας θὰ ὑπάρξῃ στρατὸς διὰ νὰ τοὺς κτυπήσῃ;

Ἄλλ' ὄχι, δὲν πρόκειται νὰ γίνῃ αὐτό. Ὁ ὀλίγος ἢ πολὺς στρατὸς τῶν Ἑλλήνων πού εἶναι ἐλεύθερος, ὅπως ἐστάθη εἰς τὴν Ἠπειρον, θὰ σταθῇ, ἂν κληθῇ, εἰς τὴν Θράκην. Καὶ τί νὰ κάμῃ;... Θὰ πολεμήσῃ. Καὶ ἐκεῖ. Καὶ θὰ ἀγωνισθῇ. Καὶ ἐκεῖ. Καὶ θ' ἀποθάνῃ. Καὶ ἐκεῖ. Καὶ θ' ἀναμείνῃ τὴν ἐκ Βερολίνου ἐπιστροφὴν τοῦ δρομέως, ὁ ὁποῖος ἦλθε πρὸ πέντε ἐτῶν καὶ ἔλαβε ἀπὸ τὴν Ὀλυμπίαν τὸ φῶς, διὰ νὰ μεταβάλλῃ εἰς δαυλὸν τὴν λαμπάδα καὶ φέρῃ τὴν πυρκαϊάν εἰς τὸν μικρόν, τὴν ἔκτασιν, ἀλλὰ μέγιστον αὐτὸν τόπον, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἔμαθε τὸν κόσμον ὅλον νὰ ζῇ, πρέπει τώρα νὰ τὸν μάθῃ καὶ ν' ἀποθνήσκῃ.

Μετ' ἐξόχου τιμῆς

Γ. Α. ΒΛΑΧΟΣ